

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2023/24: MJU3y

Kommissionens arbetsprogram 2024

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 5 oktober 2023 att ge bl.a. miljö- och jordbruksutskottet möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2024. Miljö- och jordbruksutskottet begränsar sitt yttrande till att ge sin övergripande syn på de delar av kommissionens arbetsprogram som berör utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Kort om kommissionens arbetsprogram

Allmänt

Kommissionen presenterar varje år ett arbetsprogram för det kommande året. Den 17 oktober 2023 presenterade kommissionen sitt arbetsprogram för 2024. Nå resultat i dag, stå redo i morgon (COM(2023) 638). Till arbetsprogrammet hör fyra bilagor som bl.a. omfattar nya initiativ och pågående lagförslag.

Förslag inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde

Ett av huvudmålen i programmet är den europeiska gröna given. Inom detta huvudmål återfinns flera initiativ som hör till utskottets beredningsområde, bl.a. ett klimatmål för 2040, ett paket om europeisk vindenergi och ett initiativ för vattenresiliens. Även i andra delar av programmet finns förslag som hör till utskottets beredningsområde.

Utrikesutskottets beslut

Utrikesutskottet beslutade den 5 oktober 2023 att ge bl.a. miljö- och jordbruksutskottet möjlighet att yttra sig över kommissionens arbetsprogram för 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har valt att yttra sig över vissa frågor som hör till utskottets beredningsområde där utskottet saknar viktiga förslag i kommissionens arbetsprogram för 2024.

Djurskydd

Ett stärkt djurskydd inom EU är en prioriterad fråga och något som Sverige arbetat för under lång tid. I Från jord till bord-strategin¹ aviserade kommissionen att den skulle se över djurskyddslagstiftningen för att anpassa den till de senaste vetenskapliga rönen, utvidga dess tillämpningsområde, göra den lättare att tillämpa och i slutändan säkerställa en högre djurskyddsnivå. I sitt arbetsprogram för 2023 angav kommissionen att den avsåg att lägga fram förslag till ny djurskyddslagstiftning under tredje kvartalet 2023. Kommissionen har dock inte presenterat något förslag och utskottet konstaterar att det inte heller finns några planerade åtgärder redovisade i arbetsprogrammet för 2024.

¹ Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén – Från jord till bord-strategin för ett rättvisare, hälsosammare och miljövänligare livsmedelssystem (COM(2020) 381).

Utskottet har tidigare redovisat sin syn på behovet av en översyn av djurskyddslagstiftningen inom EU. I betänkandet 2022/23:MJU9 betonade utskottet betydelsen av en genomgripande översyn som kan resultera i ett regelverk som innebär en verklig förbättring av djurvälståndet i EU. Utskottet vidhåller sina tidigare ståndpunkter. Det är angeläget att få en lagstiftning på plats som både säkerställer en högre djurskyddsnivå och möjliggör en rättvis konkurrens inom livsmedelssektorn. Kommissionen behöver därför fullfölja vad den har åtagit sig i detta avseende.

Livsmedel

Generella bestämmelser om information och märkning som gäller alla livsmedel finns på EU-nivå huvudsakligen i EU:s livsmedelsinformationsförordning². Dessa regler kompletteras av bestämmelser om information om ursprungsland i andra regelverk. För livsmedel som inte är färdigförpackade, såsom livsmedel som serveras på restauranger eller i storkök finns det i dag inga krav på obligatorisk ursprungsangivelse. I Från jord till bord-strategin aviserade kommissionen att den avsåg att se över möjligheten att utöka bestämmelserna om obligatorisk ursprungsmärkning. Förslaget till revidering av livsmedelsinformationsförordningen skulle enligt tidplanen för åtgärder inom strategin ha lagts fram under fjärde kvartalet 2022. Kommissionen har dock ännu inte presenterat något förslag till revidering av livsmedelsinformationsförordningen. Kommissionen redovisar inte heller några planerade åtgärder i arbetsprogrammet för 2024.

Utskottet vill framhålla vikten av att information om livsmedel och måltider utformas på ett sådant sätt att konsumenterna ges goda möjligheter att göra medvetna val. Det är således angeläget att kommissionen tar initiativ till en revidering av regelverket om ursprungsmärkning så att bestämmelser om ursprungsmärkning av kött som serveras på restauranger och i storkök kan inkluderas i en reviderad lagstiftning.

Kemikalier

Målet för Sveriges kemikaliearbete är att uppnå en giftfri och hållbar miljö där ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället inte ska hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. I arbetet för att nå detta mål är ett effektivt och ändamålsenligt EU-gemensamt regelverk av avgörande betydelse. I oktober 2020 antogs en kemikaliestrategi för de kommande årens EU-gemensamma kemikaliepolitik³. I strategin anför kommissionen att åtgärder krävs för att ytterligare reglera kemikaliers kombinationseffekter och att den bl.a. avser att bedöma hur man i Reachförordningen⁴ bäst inför bedömningsfaktorer för kemikalieblandningar i säkerhetsbedömningen av

² Förordning (EU) nr 1169/2011 om tillhandahållande av livsmedelsinformation till konsumenterna.

³ Kemikaliestrategi för hållbarhet – På väg mot en giftfri miljö (COM(2020) 667).

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach).

ämnen. Vidare anförts att kommissionen avser att införa eller förstärka bestämmelser för att ta hänsyn till kombinationseffekter i annan relevant lagstiftning.

Utskottet har tidigare i utlåtandet 2020/21: MJU12 granskat kommissionens meddelande om en kemikaliestrategi för hållbarhet. I utlåtandet betonade utskottet att EU:s kemikalielagstiftning i mycket högre grad behöver ta hänsyn till riskerna med kombinationseffekter. Utskottet konstaterade att kommissionens arbete med kombinationseffekter under de senaste åren gått långsamt trots att den akademiska forskningen tydligt visar att effekten av kemiska blandningar måste beaktas och integreras mer allmänt i riskbedömningarna. Utskottet såg därför mycket positivt på att kommissionen i kemikaliestrategin åtog sig att bedöma hur man i Reachförordningen bäst inför en eller flera bedömningsfaktorer för blandningar i kemikaliesäkerhetsbedömningar av ämnen. Utskottet såg också mycket positivt på att kommissionen i strategin åtog sig att införa eller förstärka bestämmelser för att ta hänsyn till kombinationseffekter i annan relevant lagstiftning, t.ex. lagstiftning om leksaker, tvätt- och rengöringsmedel och kosmetika. I utlåtandet förutsatte utskottet att kommissionen skyndsamt skulle ta fram konkreta detaljerade förslag. Utskottet förutsatte att åtgärderna skulle vara tillräckliga för att uppnå de ambitioner och målsättningar som fördes fram i kemikaliestrategin.

Något förslag till revidering av regelverket för att hantera kombinationseffekterna har dock inte presenterats. Kommissionen redovisar inte heller några sådana planerade åtgärder i arbetsprogrammet för 2024. Utskottet anser att en säker användning av kemikalier är av yttersta vikt och att det är grundläggande att regleringen av kemikalier utgår från försiktighetsprincipen och bygger på gedigna vetenskapliga fakta. Som ett led i detta är det viktigt med ett tydligt regelverk för kemikaliers kombinationseffekter. Det är således av stor betydelse att kommissionen nu agerar och fullföljer sina aviserade initiativ i enlighet med kemikaliestrategin.

Stockholm den 16 november 2023

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP), Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S), John Widegren (M), Joakim Järrebring (S), Staffan Eklöf (SD), Malin Larsson (S), Helena Storckenfeldt (M), Tomas Kronståhl (S), Mattias Eriksson Falk (SD), Kajsa Fredholm (V), Elin Nilsson (L), Runar Filper (SD), Johanna Hornberger (M), Sofia Skönnbrink (S) och Daniel Bäckström (C).